FOLKLOR Û ZIMAN

Kovara Akademîk û Navneteweyî ya Xebatên Kurdî
International Academic Journal of Kurdish Studies
Cild/Volume: 2 Hejmar/Issue:1
Nîsan 2021

WEQFA
MEZOPOTAMYAYÊ

Folklor û Ziman

Cild: 2

Hejmar: 1

Sal: Nîsan 2021

Xwedî: Li ser navê Weqfa Mezopotamyayê Selim Ölçer

Berpirsa Nivîsan: Gevriye Atlı

Edîtor: Mustafa Aslan, Mikail Bülbül

Redaksîyon: Mikail Bülbül

ISSN: 2667-6435

Mîzanpaj: A grafik Creative Solutions

Berg: Hasan Asan

Navnîşan: Mezopotamya Eğitim Bilim Sanat Sağlık ve Kültür Vakfı

Urfa Yolu Üzeri, Çeysa Serhat Plaza. A Blok Kat:11 No:29

Çapxane: Alioğlu Matbaacılık Bas. Yay. Ve Kağıt Sa. Tic. Ltd. Şti.

Orta Mah. Fatin Rüştü Sk. No: 1-3/A Bayrampaşa-İstanbul

Numraya Sertîfîkayê: 11946

Edîtor

Doç. dr Mustafa Aslan (Zanîngeha Mardin Artukluyê -Tirkîye)

Dr Mikail Bülbül (Weqfa Mezopotamyayê - Tirkîye)

Lijneya Edîtorîyê

Prof. dr Celîlê Celîl (Institut für Kurdologie - Awisturya)

Dr Mehmet Tayfun/M. Malmîsanij (Zanîngeha Mardin Artukluyê -Tirkîye)

Dr Hemin Omar Ahmad (Zanîngeha Soranê - Kurdistan/ Îraq)

Dr Necat Keskin (Zanîngeha Mardin Artukluyê - Tirkîye)

Dr Ramazan Pertev (Zanîngeha Rouen Normandieyê - Fransa)

Lijneya Şêwirmendîyê

Prof. dr Ebdulwehab Xalid Musa (Zanîngeha Newrozê - Kurdistan/ Îraq)

Prof. dr Sabah Reşîd Qadir (Zanîngeha Raperînê - Kurdistan/ Îraq)

Prof. dr Farûk Îsmaîl (Frei Universität Berlin - Almanya)

Prof. dr Şukrîye Resûl Îbrahîm (Zanîngeha Tîşkê - Kurdistan/ Îraq)

Prof. dr Tahirhan Aydın (Zanîngeha Mardin Artukluyê - Tirkîye)

Prof. dr Bahîz Omar Ahmed (Zanîngeha Duhokê - Kurdistan/ Îraq)

Doç. dr Bextiyar Secadî (Zanîngeha Kurdistanê - Îran)

Doç. dr Mehmet Zahir Ertekin (Zanîngeha Bîngolê - Tirkîye)

Doç. dr Mustafa Öztürk (Zanîngeha Mardin Artukluyê - Tirkîye)

Dr Shahab Valî (Zanîngeha Mardin Artukluyê - Tirkîye)

Dr Süleyman Şanlı (Zanîngeha Mardin Artukluyê - Tirkîye)

Dr Canser Kardaş (Zanîngeha Mûşê - Tirkîye)

Dr Abdurrahim Özmen (Zanîngeha Dîcleyê -Tirkîye)

Hekemên Vê Hejmarê

Doç. dr Canser Kardaş

Doç. dr Nesim Sönmez

Dr Ahmet Kırkan

Dr Hemin Omar Ahmad

Dr İbrahim Bingöl

Dr Kenan Bulut

Dr Mehmet Şirin Filiz

Dr Nurettin Beltekin

Dr Osman Aslanoğlu

Dr Ramazan Pertev

NAVEROK

Gotar

Varyantê Qiral Oîdîpusî yê Kirmanckî û Sînorê Nasnameyê Kulturî

Nadîre Guntaş Aldatmaz **09**

Navên Jîngeh û Teşeyên Erdnîgarî li Herêma Dêrikê (Lêkolîneka Onomastîk)

Serdar Öçal **29**

Lîstikên Zarokan yên Qedîm û Berdewamîya Wan li Devera Hekarîyê

Kenan Subaşı **61**

Geşedana Hişî û Zimanî di Serdema Zaroktîya Pêşîn da

Cemil Güneş **97**

Metin – Analîz- Deşîfrasyon

Destnivîska Mela Mistefayî ya "Rahênanên Zimanê Kurdî" (Nirxandin, Metin)

Mikail Bülbül-Mustafa Öztürk **117**

Nirxandina Pirtûkan

Nirxandina Pirtûka Xêrî Şingalî "Li Çiyayê Şingalê Qebqeba Kewê Nêr e, Komeka Têkistêt Folklorê

Hikmettin Atlı **143**

Erjnayîşê Kitabî Nadîre Guntaş Aldatmaze "Pîltane"

Surya Human **147**

Ji Edîtoran

Em kêfxweş in ku bi hejmara sêyem ya kovara Folklor û Zimanê li pêşberî we ne. Folklor û Ziman ku di bin banê Weqfa Mezopotamyayê da, salê du caran (nîsan û çirîya pêşîn) derdikeve û kovareka bihekem û navneteweyî ye. Di kovarê da xebatên akademîk yên li ser folklor û zimanê kurdî cih digirin. Zimanê gotaran, ji bilî kurteyên îngilîzî, bi temamî kurdî ye.

Di çerçoveya folkora kurdî da mijarên wekî teorîyên folklorê, edebîyata gelêrî, adet û tore, bîr û bawerîyên gelêrî, zanyarîyên gelêrî, ferhenga herêmî, têgehên folklora kurdî, xebatên meydanî û herweha lêkolîn û nivîsên derbarê etnografyaya kurdî da û hwd dihên weşandin. Di çerçoveya xebatên zimanî da jî her cure mijarên têkildarî fonolojî, morfolojî, sentaks, morfosentaks, zimannasîya civakî (sosyo-lînguîstîk), zimanzanîya îranî hwd cih bigirin. Di kovarê da dê nivîsên di forma gotar, wergêran, danasîna sempozyum, pirtûk û tezan da jî biweşin.

Em hêvî dikin ku Folklor û Ziman bibe yek ji çavkanîyên akademîk û zanistî û alîkarîya lêkoleran bike. Bi taybetî piştî ku di van salên dawî da li çend zanîngehan beşên kurdî yên lîsansê û masterê vebûn, hem geşebûneka xurt ya asteka akademîk çêbû hem jî bi qasî wê pêwîstî bi xebatên bi vî rengî zêdetir bû. Loma jî ji bo xebateka bi vî rengî motîvasyonek peyda bû û niha em bi hejmara sêyem li pêşberî we ne.

Di vê hejmara sêyem da pênc gotarên zanistî yên li ser folkor û zimanê kurdî hene. Em dikarin bi kurtî wan weha vebêjin:

Vekoler Nadîre Guntaş Aldatmaz di gotara xwe ya kurdîya kirmanckî da ku bi navê “*Varyantê Qiral Oîdîpusî yê Kirmanckî û Sînorê Nasnameyê Kulturî”* da, li ser varyanteka Kiral Odîpûsî ku li Dersîmê tesbît kirîye û berawirdkirina wê ya bi varyanta kurmancî û ya Sofoklesî sekinîye û analîz kirine.

Serdar Oçal di çerçoveya xebateka zimanî ya onomastîk da, di gotara xwe ya bi navê “*Navên Jîngeh û Teşeyên Erdnîgarî li Herêma Dêrikê (Lêkolîneka Onomastîk)*” li ser binavkirina navê gundan û teşeyên erdnîgarî sekinîye û bi gelek datayên çendînî, gelek nirxandin kirine.

Akademîsyen Kenan Subaşi, di gotara xwe da ku bi navê *“Lîstikên Zarokan yên Qedîm û Berdewamîya Wan li Devera Hekarîyê”* ye, li ser lîstikên herêma Hekarîyê sekinîye û li gor gelek kategorîyên ew analîz kirine.

Cemil Guneş di gotara xwe da, ku bi navê *"Geşedana Hişî û Zimanî di Serdema Zaroktîya Pêşîn da"* ye bi awayekî teorîk li ser perspektîfên derheqê hişî û zimanî da sekinîye û rola faktorên tesîrdar û encamên wan nîqaş kirîye.

Akademîsyen Mikail Bulbul û Mustafa Ozturk di gotara xwe da ku bi navê *"Destnivîska Mela Mistefayî ya "Rahênanên Zimanê Kurdî" (Nirxandin, Metin)"* ye li ser destnivîska Mela Mistefayî ku di 1860î da nivîsîye, sekinîne û hem nirxandina naveroka wê kirine hem jî hemû metina berhemê bi awayê latînîzekirî dane.

Di beşa nirxandina pirtûkan da jî du pirtûkên hêja hene. Yek jê ya Nadîre Guntaş Aldatmazê ye ku romaneka kurdîya kirmanckî ye û bi navê *"Pîltane"*yê ye û Surya Human nasandin û nirxandina wê kirîye. Pirtûka din jî ya Xêrî Şengalîyî ye ku bi navê "*Li Çiyayê Şingalê Qebqeba Kewê Nêr e, Komeka Têkistêt Folklorê Êzdiyan"* e û Hikmettin Atli nasandin û nirxandina wê kirîye.

Ji bo vê hejmarê jî gelek kesan ked dan û alîkarîya me kir. Bi taybetî em spasîya hemû hekeman dikin ku bi xêra wan û têbînîyên wan gotar gelekî baştir bûn. Herweha em ji bo alîkarîya redaksîyonê jî spasî Umran Aranî û Pinar Yildizê dikin ku wextê xwe dan vî karî.

Edîtor

Mustafa Aslan, Mikail Bülbül